

Reflecții pe marginea unei cărți pe care am citit-o pe nerăsuflăte*

Introduș¹

Cătălin Zamfir

M-am întrebă adesea de ce poezia place. Citind cartea lui Vasile Dăncu mi s-a părut că înțeleg. Cititorul se regăsește în poezie pe el, în ce are trăirea sa cea mai adâncă și dureroasă; pe el însuși în forma sa cea mai pură. Cine este acest eu mereu în poezie ? Este un eu care are o trăire globală: cel care este îndrăgostit, cel care are o melancolie pură, cel care suferă strivit de lume, cel care glumește fără speranță cu un univers care îi este ostil prin indiferența sa. Este ceva pe care îl trăiește și el, cititorul, și de aceea îi place poezia.

Cartea lui Vasile este, deși proză, o poezie pentru că mă regăsesc în ea. O poezie a suferinței în lume. Dar cine este autorul care se destăinuie aici ? Cartea este expresia, în cuvinte, a trăirii unui sociolog. Nu al unui sociolog care vrea să-și facă o carieră, să prindă un proiect de cercetare, sau un post academic, ci un sociolog ciudat care suferă în lume, ca om-sociolog și care vrea să schimbe lumea, ca om-sociolog. Este disperarea unui sociolog. Cine se va regăsi în mesajul lui Vasile Dăncu ? Poate un alt sociolog care simte la fel. Poate un altul nesociolog care înțelege și simpatizează cu un altfel de sociolog decât credea el că este sociologul.

Este o carte unică de poezie sociologică. Și este chemarea disperată a unui sociolog pentru prietenii săi sociologi pe care îi iubește. Sociologul care decide să citească cartea lui Vasile își asumă riscul/ șansa de a se transforma. Cel care nu o citește, nu.

Cartea lui Vasile este un manifest: eu sunt sociolog și mă adresez vouă, sociologi, în speranța că și voi simțiți la fel. Dar în subtext este și o dezamăgire tacită față de ceilalți sociologi: voi ce sunteți ? Proba de a fi sociolog autentic este ce teme tratează. Tratezi tu teme care ne ard pe NOI sau mesteci teme de import dintr-o istorie de mai bine de un secol sau de pe alte țărături care au alte dureri. Dacă asta este sociologia voastră, să nu vă mirați că nu vă citiți între voi.

Vasile face un inventar al temelor noastre dureroase în care, ca persoane, ne recunoaștem. Dar ne recunoaștem și ca sociologi ?

Cu cartea în mână, străfulgerări de îndoială m-au bântuit. Este cartea lui Vasile o carte de sociologie ? Temele sunt ale sociologiei. Sunt pasaje excelente de intuiție sociologică. Aici am găsit schițe de teorii sociologice la întrebări care nu au fost formulate sau n-au primit încă răspunsuri credibile. Nu cumva stilul eseist este o expresie a neputinței sociologiei noastre de a trata sociologic durerile noastre ? Și atunci, din neputința de a analiza riguros sociologic, este adoptat un stil eseistic, dar un stil eseistic sociologic educat.

Există însă un punct în care am senzația că Vasile se depărtează de sociologie. Stilul este prea adesea moralist. Iar moralistul este la antipodul sociologului. Moralistul este un observator critic al oamenilor. Oamenii sunt responsabili de tot răul din lume produs prin actele lor. Avem responsabilitatea răului în lume, pentru că răul este în noi. Moralistul are dreptate în măsura în care omul este liber absolut. Dar

* Vasile Sebastian Dăncu, *Antidotul disperării*, Editura EIKON, 2006

¹ Sociologie românească, nr. 1, 2007

sociologul are mult mai multă dreptate, având un alt punct de vedere. Răul nu este în om, ci în sistem, în structurile în care suntem prinși. Soluția este de a schimba sistemul. Desigur pentru a putea face acest lucru trebuie să ne schimbăm și pe noi înșine. Și sociologul consideră că noi, oamenii, suntem responsabili, dar libertatea noastră este limitată de mecanismele lumii care nu numai ne umilește, dar și ne pervertește. Dincolo de plăcerea imensă pe care am avut-o citind cartea lui Vasile, nu pot să nu mă simt, în numele tuturor oamenilor care suntem noi, că este nedrept atribuindu-ne o mult mai mare vină decât o avem. Ca sociolog, mi-ar place ca viitoarea carte a lui Vasile să se concentrează mai mult pe un alt tip de soluție: cum să schimbăm lumea care ne-a făcut așa.

La sfârșitul cărții, am realizat un lucru. Credeam că îl cunosc destul de bine pe Vasile și îl apreciez. Acum realizez că îl cunoșteam destul de superficial din mici gesturi și fragmente din textele pe care le-a produs. Acum, la capătul lecturii am certitudinea că îl cunosc cu adevărat pe Vasile.